

Høyres Sentralstyre

Med forbehold om endringer
SPERRET til 23.1.90 kl. 10.00

Statsminister

Jan P. Syse

REGJERINGENS ARBEIDSPROGRAM

I morgen har Regjeringen 100 dagers arbeide bak seg. Det er ingen lang periode, og 100 dager er ingen spesiell milepæl. For oss blir det en arbeidsdag som alle andre. Men vi har grunn til å konstatere at vi i denne perioden har fått utrettet mye og har nådd de mål vi satte oss. Noen tvilere og kritikere spådde at dette skulle bli en regjering med kort levetid og liten fremdrift. Vi hører stadig mindre til det, eller til dem.

Jeg er mer opptatt av å se fremover enn bakover. Men jeg vil minne om at Regjeringen i statsbudsjettet gjennomførte større omlegninger enn noen ny regjering før oss. Vi strammet inn Arbeiderpartiets opplegg med ca. 3 milliarder kroner. Vi foretok vesentlig forbedringer i skattene. Vi fikk Stortingets fullmakt til å selge for inntil 1 milliard kroner i offentlig eiendom. Vi bandt oss til et stramt opplegg for å sikre at budsjetttrammene blir holdt.

Påstandene om at denne regjering måtte føre en løs økonomisk politikk for å tilfredsstille alle særinteresser er blitt gjort til skamme.

Det samme skjedde med påstandene om at Regjeringen umulig kunne føre en handlekraftig Europa-politikk. Vi har presentert et offensivt opplegg som har fått tilslutning fra et nesten samlet Storting. Vi tar nye, viktige skritt i den europeiske samarbeidsprosessen.

Det samme er skjedd med Regjeringens holdning til tariffoppgjøret. Vi er i ferd med å legge lønnsloven bak oss og fått aksept for at tariffoppgjøret skal være et direkte oppgjør mellom partene, uten staten som ekstra bidragsyter. Samtidig arbeider vi nært sammen med organisasjonene i arbeidslivet og næringslivet om det som er vårt felles ansvar: å få ny vekst i økonomien og få ned arbeidsløsheten.

Regjeringens arbeidsprogram fremover er meget omfattende. Situasjonen i Nord-Norge kaller på særlig oppmerksomhet, på bakgrunn av ressurssvikten i havet og den meget vanskelige situasjon som tusener av fiskere og deres familier dermed er kommet i. Regjeringen vil møte denne situasjonen aktivt. Forrige uke hadde jeg møte med Fiskarlaget. Vi ser nå på den økonomiske situasjonen enkelte er komme i som følge av inntektssvikt, og hvilke tiltak som best kan bøte på dette. Denne vurderingen vil være avsluttet rundt månedsskiftet.

Men like viktig er hva vi kan gjøre for at næringen i fortsettelsen kan stå på egne ben. Det gjelder å redusere den store overkapasiteten og få mer ut av den fisken som fanges, gjennom en høyere grad av foredling. Her nyttes både økonomiske virkemidler innenfor fiskeristøtten, og tiltak når det gjelder konsesjons- og reguleringsordningene.

Samtidig er det viktig å lete etter nye veier for næringen. En ny vei kan være utvikling av havbeite. Fiskeri - departementet har utarbeidet et nasjonalt program som innebærer en bred, offentlig satsing på artene laks, røye, torsk og hummer.

Vår nasjonale hovedoppgave er å skape ny vekst for Norge. Det krever innsats over et meget bredt område. Senest i går besluttet Regjeringen å nedsette et utvalg som skal arbeide med forenkling av næringslovgivningen. Vi er i gang med en plan for å bedre kapitaltilgangen til næringslivet, med utgangspunkt i en studie som NHO har

laget. Her ber vi også om bidrag fra de andre organisasjonene i arbeids- og næringslivet. Vi har gjennomført liberaliseringer av valuta-reguleringen, og det som gjenstår vil bli opphevet i løpet av første halvår. Vi arbeider med reformer i bedrifts- og kapitalbeskatningen bl.a. med basis i Aarbakke-utvalget. Som et ledd i en aktiv næringspolitikk vil vi også selge aksjer i statsbedrifter. Vi ser dette bl.a. i sammenheng med behovet for å skape en riktig norsk næringsstruktur i årene fremover, men også for å kunne konsentrere offentlig virksomhet om primæroppgavene.

Regjeringen vil foreslå for Stortinget å opprette et oljefond. Et slikt fond vil kunne gi oss bedre budsjettstyring og en mer langsiktig bruk av nasjonalformuen.

Å få ny vekst i økonomien er det eneste varige svaret på arbeidsløshetsproblemen. Ledigheten har nå steget kraftig helt fra januar 1988, og står igjen som det mest synlige minne om Arbeiderparti-regjeringens tre år ved makten. Siden 1986 er 40 000 arbeidsplasser forsvunnet i norsk industri. Her finner vi altså forklaringen på en meget høy del av dagens ledighet.

Regjeringen møter ledigheten både med kortsiktige og langsiktige tiltak. Vi legger avgjørende vekt på å forbedre bruken av de meget store beløp som settes inn. Vi legger om sysselsettingstiltakene med større vekt på kvalifisering, mens vi kutter ned på tiltak som gir liten opplærings- og omstillingseffekt. Vi omdanner den bedriftsinterne opplæring i samme hensikt, og gjør den til en mer aktivt omstillingsrettet virkemiddel. Vi inviterte i Kontaktutvalget til et samarbeid med partene i arbeidslivet om dette. Senere har vi gjennomført separate møter med de enkelte organisasjoner. I går varslet arbeids- og administrasjonsminister Kristin Clemet at hun vil ta et initiativ til et nytt Kontaktutvalg for å drøfte sysselsettingspolitikken fremover.

Også arbeidet for liberalisering- og forenkling står høyt på arbeids- og administrasjonsdepartementets dagsorden. Man tar sikte på å fremme forslag om en ny pris- og konkurranselov. Og av de mindre ting - men som likevel er viktig for den enkelte, kan jeg nevne at departementet arbeider med en egen "grønn telefon" der vanlige mennesker kan nå frem med klager på offentlig byråkrati og sløsing med statlige midler.

Mye kan vinnes med mer effektiv utnyttelse av de veldige ressårser som går til sosial- og helsetjenesten. Sosialministeren har oppnevnt en arbeidsgruppe for bedre organisering og ledelse ved sykehusene. Her trekker hun med ekspertise fra næringslivet. Innstillingen kommer nå i vår.

Vi har åpnet for private tilleggstilbud i helsesektoren, bl.a. for at Ring medisinske senter skal få ta i bruk 10 sykehussenger.

Det er tatt initiativ til forhandlinger om at leger skal få bruke utstyr og lokaler ved sykehusene på sin fritid, slik at de kan behandle flere pasienter. Det arbeides med spørsmålet om å sette en øvre grense for ventetid på operasjon.

På Kommunaldepartementets arbeidsprogram står ikke minst en Stortingsmelding for Nord-Troms og Finnmark og oppfølging er av innstillingen fra Ressurssvikt-utvalget. I forbindelse med Finnmarks-meldingen vil Regjeringen også legge frem forslag om å gjøre Nord-Troms og Finnmark til en egen tiltakssone, der det særlig blir satset på personrettede stimulerings tiltak. Nedsettelse av inntektsskatten er et viktig element.

Departementet forbereder også en egen Stortingsmelding om storbyene, den vil komme i løpet av våren. Permitteringsloven som ble vedtatt i forrige stortingsperiode er utsatt, fordi den ville ha belastet

næringslivet ytterligere i en vanskelig tid, og dermed skapt flere ledige. Den vil bli fremmet senere med nytt innhold.

Næringsdepartementet har et hovedansvar for å forberede salg av aksjer og fast eiendom på inntil 1 milliard kroner, slik Regjeringen har fått Stortingets fullmakt til.

For å få mer ut av det statlige, finansierings- og forskningsinnsatsen overfor næringslivet, vil Regjeringen foreslå å slutte sammen Bransjeforskningsfondet og NTNf. Det vil forenkle bruken av institusjonenes tjenester og gi større utbytte.

Forsvarsdepartementet arbeider med å nedsette en ny forsvarskommisjon under ledelse av Kåre Willoch. Den skal se på hva våre sikkerhetsbehov i lys av den nye utviklingen i Europa og hvilket forsvar vi vil trenge.

I det hele tatt vil omveltningene i Øst-Europa og samarbeidsbestrebelsene i vest sette sitt sterke preg på Regjeringens arbeidsprogram. Vi har erklært oss rede til å delta i den europeiske bank for utvikling og investeringer som nå skal opprettes overfor Øst-Europa. Det arbeides med et samlet program for støtte til reformprosessen. Samtidig vil Regjeringen huske våre forpliktelser overfor den tredje verden. Vi arbeider med å trekke næringslivet mer aktivt med i bistandsarbeidet. Men det er stadig behov også for omfattende overføring av nødhjelp, bl.a. til Etiopia og Sudan.

Den omorganisering av departementene som Regjeringen har foreslått, har gjort det mulig å samle ansvaret for undervisning og forskning innenfor ett departement, og gir oss dermed større anledning til å se disse viktige arbeidsoppgaver i samlet. Fra dette svære feltet vil jeg bl.a. nevne den kommende stortingsmelding om lærerutdanning, samt arbeidet med en plan for å bedre studiefinansieringen, særlig for dem med lengre studier.

Et viktig spørsmål blir hvordan vi best ivaretar samordningen av den totale forskningspolitikk.

Kulturdepartementet arbeider med det store spørsmålet om statsgaranti for De Olympiske Vinterleker i 1994, en sak som nødvendigvis engasjerer hele Regjeringen. Det er vår målsetting å nå frem til en løsning som forener økonomisk disiplin og ansvarlighet med størrelsen på den nasjonale forpliktelsen vi har påtatt oss - en forpliktelse som vi ønsker å vise for oss selv og verden at vi er i stand til å løfte.

Et sentralt spørsmål blir også den fremtidige medieutviklingen; særlig spørsmålet om et uavhengig TV2 og adgangen til reklamefinansiering av fjernsynssendinger. Her har vi nedsatt et statssekretærutvalg som arbeider under stramme tidsfrister.

En sak med lange tidshorisonter, men med behov for gjennomtenkning er spørsmålet om et nytt operabygg på Vestbanen i Oslo.

Bekjempelse av kriminalitet står sentralt i regjeringens målsetting. Siden regjeringsskiftet har vi øket juristkapasiteten i politiet med 10 %. Lagmannsretten har fått en bemanningsvekst på 13 %. Herreds- og byrettene er styrket med 19 stillinger. Det er lagt frem en handlingsplan for avvikling av soningskøene på 2 år. 400 nye eller frigjorte stillinger i politiet åpner for en offensiv satsing mot kriminalitet. Fra nyttår er prosjektet "oppsøkende virksomhet og hverdagskriminalitet" satt i gang. Flere departementer arbeider sammen om en fullstendig handlingsplan mot kriminalitet. Vi tar sikte på å fremlegge planen i løpet av våren.

Mange av de oppgaver Regjeringen står overfor spenner i det hele tatt over flere departementer. Ikke minst er det innledet et nært samarbeid mellom Justisdepartementet og

Sosialdepartementet, om en felles innsats mot narkotika og mot den kriminalitet som følger av narkotika.

Et stikkord for hele Regjeringens arbeid er å få mer igjen for ressursene. Altså å høyne utbyttet av all offentlig innsats, og å konsentrere offentlig innsats om de områder som det offentlige må ivareta. Det gjelder f.eks. Samferdselsdepartementet, som følger opp arbeidet med effektivisering og omkostningsreduksjoner i NSB.

Vi er også innstilt på at en større del av vedlikehold og anlegg av riksveier etterhvert skal utføres av private entreprenører.

Et viktig og vanskelig spørsmål blir å legge om avgiftspolitikken, slik at forurensende adferd blir dyrere og miljøriktig ressursbruk blir billigere. Regjeringen vil ta markeds- og prismekanismene mer i bruk for å løse forureningsproblemer, og ikke satse ensidig på regulerings- og lovforbud.

Landbruksministeren arbeider med å omorganisere veterinærtjenesten. Hun tar sikte på å legge om og effektivisere den ytre landbruksetaten. Dette skjer ved en samordning mellom jord- og skogbruksetaten og ved en kritisk gjennomgang av forvaltningsoppgaver og tjenesteytelse overfor bøndene. Man legger opp til et utstrakt samarbeid med privat rådgivningstjeneste i landbruket for å utnytte ressursene bedre.

Miljødepartementets budsjett er i år øket med 25 %, noe som gir økt rom for satsing på en rekke områder. Sørlig er forureningsstiltakene styrket.

Miljøvernministeren har et hovedansvar for forberedelsene til den store internasjonale konferansen om miljø og utvikling i Bergen i mai. Et statlig program for overvåking og for varsling av havmiljø er etablert fra 1990. Det er innført totalforbud mot fosfatholdige

vaskemidler f.o.m. februar. Etter oljeulykken i Sogn gjennomgår departementet de farene som knytter seg til skipstrafikken og vurderer kvaliteten av oljevernberedskaper.

Olje- og energidepartementet har tatt initiativet til å justere den norske frivillige produksjonsbegrensningen i Nordsjøen fra 7,5 til 5 %. Endringen er trådt i kraft fra årsskiftet. En Stortingsmelding og statens samlede engasjement på petroleumsvirksomheten er lagt frem for Stortinget.

Departementet arbeider med å revidere den forrige regjerings opplegg for energilov. Målsettingen er å effektivisere kraftmarkedet, med en mer markedsorientert omsetning av kraft. Statkrafts rolle vil bli forandret i samsvar med dette.

Det satses stort på enøk-tiltak, det er satt av 220 mill. kroner i budsjettet. En fremtidig målsetting er å realisere 500 gbh årlig.

En oversikt som dette blir langt fra fullstendig. I så måte må jeg henviser til det skriftlige materialet som vi har utarbeidet. Men samlet er det et meget offensivt reformprogram på mange felter. Vi vil slippe mer til i privat regi - det er nødvendig hvis vi skal få ny vekst og nye arbeidsplasser slik vi håper. En forvokst offentlig sektor ligger idag som en byrde på næringslivet og vekstevnen i Norge. Men samtidig har vi ærgjerrige mål også på Statens vegne: Det staten gjør, skal den gjøre godt. Landet kan ikke tåle at Staten, hvis den skal forvalte en stor del av de samlede ressurser, får mindre ut av dem enn andre kan gjøre.

Men dette er ikke bare et spørsmål om penger, det er et spørsmål om arbeidsmiljø i bredeste forstand: Om hvor byråkratisk eller ubyråkratisk vi har organisert oss. Om regelverket er slik at det oppfordrer mennesker til å gå

igang med ny aktivitet, eller skremmer dem fra det. Om de ordninger vi har laget i samfunnet får folk til å ta større ansvar, eller mindre ansvar.

Jeg tror vi har sett stadig tydeligere de senere år at visse trekk ved den sosialdemokratiske innblandingsøkonomi og velferdsmodellen fra 50 og 60-tallet førte galt av sted og at det må en betydelig oppryddning til. Beskatningen av arbeidsinntekt tok overhånd. Det ble for mange som regulerte og for få som produserte. Det ble en tendens til å stille krav til andre i stedet for til seg selv. Man bygget på urealistiske forestillinger om Statens evne til å ta hånd om alt og alle, og på en like urealistisk mistro til individet. Vi har en jobb å gjøre.

Omveltningene i Europa har også satt fart i vår egen Europa-debatt. To dimensjoner står i fokus: På den ene siden de forestående forhandlingene mellom EFTA og EF. På den andre siden spørsmålet om hva Norge nå kan gjøre for å styrke forbindelsene med landene i Øst-Europa - og dermed bidra til reformprosessen i Øst.

Men utviklingen i Europa har en tredje dimensjon, som nok på sikt vil være den langt viktigste: Hvordan skal vi - i lys av forandringene i Øst - skape nye samarbeids- og sikkerhetsordninger i Europa?

Her ligger på sikt den virkelig store utfordringen. Vi må nå i vår egen debatt makte å fange opp sammenhengene mellom integrasjonsprosessen i Vest-Europa og reformarbeidet i Øst-Europa. Det hevdes fra enkelte hold at det er Øst-Europa og ikke EF vi må konsentrere oppmerksomheten om. Slike påstander er farlige - fordi de lett kan tilsløre virkeligheten. Vest-Europa og Øst-Europa virker i dag som magneter på hverandre. EF-landenes utenriksministermøte i Dublin sist helg viste igjen hvor opptatt EF nå er av utviklingen i Øst-Europa og av å finne nye samarbeidsformer. Når utenriksminister Genscher og andre fremtredende EF-politikere antyder at DDR kan bli EF-medlem

i løpet av noen få år - da viser dette i hvilken grad samarbeidsmønstrene er under utvikling i Europa. Det kan heller ikke herske tvil om de østeuropeiske landenes oppfatning. Også her står en nærmere tilknytning til EF og de andre vesteuropeiske samarbeidsorganisasjonene meget høyt på dagsordene. De ønsker - som de formulerer det - å slutte seg til det nye Europa.

I en slik situasjon er det helt avgjørende at vår egen debatt ikke blir for smalspoet. Når utviklingen i Europa preges av en så omfattende nytenkning - så må også vår egen debatt ha det samme preg. Makter vi ikke dette, da kan sentrale norske interesser - økonomiske, politiske og sikkerhetspolitiske - lett bli skadelidende.

Under sitt møte i Dublin ble EF-landenes utenriksministre enige om å gå inn for et nytt toppmøte mellom alle europeiske land, samt USA og Canada, i løpet av 1990. Den norske regjering ga allerede under NATO-toppmøtet i desember klart uttrykk for sin støtte til et slikt forslag. Men dersom et toppmøte av denne art skal ha noen verdi, må det bli noe mer enn en enkeltstående begivenhet. Det bør danne innledningen til en ny forhandlingsprosess. Siktemålet må være å utforme nye samarbeids- og sikkerhetsordninger som er tilpasset de realiteter vi i dag står overfor. Den såkalte KSSE-Sluttakten fra Helsinki i 1975 inneholdt et regelverk for statenes opptreden i et delt Europa. Nå er det behov for et regelverk som tar utgangspunkt i et Europa som igjen er i ferd med å vokse sammen.

Dette betyr selvfølgelig ikke at de resultater vi opp gjennom de siste 15 år møysommelig har bygget opp, plutselig skal kastes over bord.

Men meget av det regelverk vi har bygget opp mellom Øst og Vest er grunnlagt på det faktum at Europa har vært delt, ideologisk, politisk og økonomisk - i to motstridende systemer. Der er dette grunnleggende forhold som har

endret seg og som nå har gjort det mulig å velge et helt nytt ambisjonsnivå for vårt arbeid.